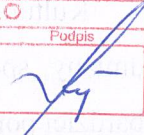
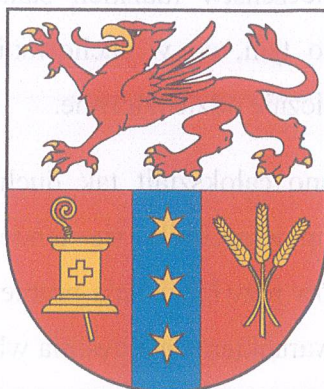

Biuro Rady Powiatu Pirzyckiego w Pirzycach		
WPLYNEŁO		
L. dz.	Data	Podpis
213	17.02.2026	

**INFORMACJA O DZIAŁANIACH
NA RZECZ KULTURY,
OCHRONY ZABYTEKÓW I OPIEKI NAD ZABYTEKAMI
W ROKU 2025.**

Sporządził:

Wioletta Leśniewska

Zatwierdził:

STAROSTA

Jacek Pawlus
WICESTAROSTA

Pirzyczki, dnia 10 lutego 2026 r.

Kultura nie ma wszędzie i zawsze jednakowej postaci, ale wykazuje rozliczne różnice i odmiany, spowodowane przez czas i położenie geograficzne. Pojęcie kultura, to jeden z najbardziej popularnych terminów nauk humanistycznych i społecznych.

W znaczeniu najszerszym kultura obejmuje to wszystko, co w zachowaniu się i wyposażeniu członków społeczeństw ludzkich stanowi rezultat zbiorowej działalności. Mówi się też o kulturze jako tym, co w zachowaniu się ludzkim jest wyuczone — w odróżnieniu od tego, co biologicznie odziedziczone.

Przez kulturę oznaczano całokształt tak duchowego, jak i materialnego dorobku społeczeństwa. W XX w. upowszechniła się tendencja do ujmowania kultury przede wszystkim jako zespołu wzorów rozwiązywania problemów charakterystycznego dla danego społeczeństwa. Zasadniczym warunkiem zachowania własnej kultury i jej trwania jest przekaz dziedzictwa kulturowego. Podstawą zachowania, funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnych i całych grup regionalnych jest wykorzystywanie oraz wzbogacenie wartości tkwiących we własnym środowisku. Przede wszystkim powinno się to opierać na znajomości całego wachlarza kulturowego swojego regionu.

Rozległość problematyki kultury (zwłaszcza rozumianej globalnie) sprawiła, iż wielokrotnie podejmowano próby jej uszczegółowienia drogą wyodrębniania różnych typów kultury (tradycyjna, ludowa, nowoczesna, masowa itp.), różnych jej sfer, aspektów (np. materialna, duchowa, społeczna) czy takich jej względnie odrębnych dziedzin, jak kultura polityczna, ekonomiczna, prawna, literacka, artystyczna itd.

Powiat Pyrzycki w swoich strukturach aktualnie nie prowadzi żadnej instytucji kultury. Działania Powiatu w ramach sprawowania mecenatu nad działalnością kulturalną koncentrują się wokół dofinansowania imprez kulturalnych o zasięgu powiatowym, bądź ponadpowiatowych, które organizowane są przez Powiat, instytucje, placówki oraz szkoły.

Na terenie Powiatu Pyrzyckiego obecnie funkcjonują następujące instytucje kulturalne:

1. Pyrzycki Dom Kultury

Pyrzycki Dom Kultury jest centrum kulturalnym Pyrzyc, będący skarbnicą wydarzeń ubogacających mieszkańców i osób odwiedzających PDK. Od wielu lat Pyrzycki Dom Kultury wspiera twórcze działania na Ziemi Pyrzyckiej zaczynając od zespołów ludowych, poprzez pracownie plastyczne, dziennikarskie, muzyczne, a kończąc na wydarzeniach kontynuujących i promujących tradycje i święta naszych przodków. Oprócz

tych działań, jest to także miejsce doskonalenia w dziedzinach muzycznych, a także kształtowania osobowości. Dla wielu osób PDK jest to również miejsce relaksu. Mieszkańcy mogą skorzystać z oferty kulturalnej wydarzeń odbywających się w sali widowiskowo – kinowej, pełniącej również funkcję sceny, na której już niejednokrotnie były organizowane spotkania z kabaretami, koncerty rozrywkowe czy okazjonalne. Koneserzy piękna ukazanego na płótnie mogą odnaleźć w PDK liczne wystawy zdjęć, tworzące bogatą galerię wewnątrz budynku.

2. Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach, to gminna instytucja kultury powołana do życia 26 kwietnia 1973 roku. Działa na rzecz lokalnej społeczności realizując szeroki wachlarz projektów w różnych dziedzinach twórczości amatorskiej, a także wymianę dzieci i młodzieży zarówno w zakresie sportu, turystyki jak i kultury. Oprócz szerokiej działalności w zakresie organizacji sekcji i kół zainteresowań, MGOK organizuje każdego roku wiele koncertów, wystaw, spotkań, imprez, projektów unijnych o zasięgu lokalnym i regionalnym, a także współpracuje z partnerami zagranicznymi.

Nie bez znaczenia jest także umiejscowienie lipiańskiego domu kultury, który znajduje się u wejścia na Półwysep Storczyków. Na Półwyspie Storczyków wybudowano wieżę widokową - konstrukcja drewniana o wysokości do 16 metrów. Wieża widokowa jest usytuowana na samym szczycie Góry Grodowej, z której można zobaczyć nie tylko piękny Półwysep Storczyków, ale praktycznie całe jezioro Wądół, z zatokami, z półwyspami. Od kilku lat w ramach różnego rodzaju działań poprawiana jest estetyka tego miejsca. Wybudowano molo na jeziorze Wądół, segment szaleśców turystycznych z paleniskiem, jest plac zabaw dla dzieci i amfiteatr z terenem zielonym wokół, co stanowi wyjątkowe miejsce na organizację każdego rodzaju imprez plenerowych.

3. Biblioteka - Gminne Centrum Kultury w Przelewicach

Potencjał kulturowy Gminy Przelewice wyraża się w całokształcie dorobku historycznego, artystycznego, funkcjonowaniu organizacji pozarządowych, obiektów kultury, w tym zabytków. Wszystkie te sfery są przedmiotem zainteresowania lokalnej społeczności. Dlatego też Gminne Centrum Kultury w Przelewicach (GCK), otwarte 11 maja 2012 r. stawia sobie za zadanie organizację różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania poprzez

sztukę, prowadzenie zajęć artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych.

GCK podejmuje inicjatywy w kierunku stwarzania warunków dla amatorskich ruchów artystycznych, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów. Tego typu działania dają szansę na skupienie wokół siebie energii środowisk twórczych, stowarzyszeń i innych kreatywnych osób. Daje ono także szansę lokalnej społeczności na poszerzenie umiejętności poprzez kursy rękodzielnictwa, nauki gry na instrumentach czy kursy tańca. Rozwój instytucji kultury bezpośrednio przyczynia się do zwiększania atrakcyjności turystycznej gminy.

5 listopada 2024 r. odbyło się uroczyste otwarcie nowej siedziby Biblioteki oraz 75-lecie Biblioteki w Gminie Przelewice. W nowym obiekcie bibliotecznym prowadzone są różnorodne programy dla każdej grupy wiekowej, co cieszy się ogromnym zainteresowaniem. Dużym atutem jest katalog on-line, gdzie można przeglądać jakie pozycje książkowe znajdują się w bibliotece oraz dokonywać zamówienia interesujących pozycji. Organizowane są również liczne spotkania autorskie, co cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców jak i gminnych szkół.

4. Gminny Ośrodek Kultury w Kozielicach

Gminny Ośrodek Kultury w Kozielicach zwany dalej GOK, jest samorządową instytucją kultury i działa na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, aktu o utworzeniu oraz statusu GOK.

Siedzibą GOK jest miejscowość Kozielice, a terenem działania obszar Gminy Kozielice. GOK jest jednostką organizacyjną Gminy Kozielice.

W skład Gminnego Ośrodka Kultury wchodzi:

- 1) Biblioteka Publiczna w Kozielicach oraz filia w Tetyniu,
- 2) Centrum Kształcenia,
- 3) Gminne Centrum Informacji w Tetyniu,
- 4) Świetlice Wiejskie w Załężu, Tetyniu, Trzeborzu, Maruszewie, Mielnie Pырzyckim, Przydarłowie, Siemczynie, Łozicach, Rokitach, Czarnowie.

Podstawowym celem działalności GOK jest organizowanie działalności kulturalnej na terenie wszystkich 11 sołectw Gminy Kozielice oraz świadczenie powszechnie dostępnych usług społecznych w zakresie sportu i kultury.

Zarząd Powiatu Pyrzyckiego wspiera działalność Pyrzyckiej Biblioteki Publicznej w ramach podpisanego Porozumienia pomiędzy Powiatem Pyrzyckim a Gminą Pyrzyce z dnia 31 grudnia 2003 roku w sprawie powierzenia Gminie Pyrzyce prowadzenia zadań z zakresu powiatowej biblioteki publicznej.

Pyrzycka Biblioteka Publiczna jest placówką o długoletniej tradycji. Powstawała, gdy na tym terenie zaczęły po wojnie działać polskie władze administracyjne. Placówki biblioteczne spełniały pionierską funkcję krzewienia kultury i oświaty wśród miejscowego społeczeństwa. Integrowały mieszkańców pochodzących z różnych zakątków przedwojennej Polski.

Rozwój sieci bibliotek w powiecie pyrzyckim zapoczątkowała biblioteka powiatowa, która powstała w 1946 roku w Lipianach. Podstawą był księgozbiór składający się z 2 kompletów książek, po 48 każdy. W początkach roku 1948 poczyniono przygotowania do otwarcia biblioteki miejskiej w Pyrzycach. Miejska Biblioteka Publiczna w Pyrzycach została powołana do życia uchwałą Rady Miejskiej w dniu 17 sierpnia 1948 roku. W 1955 roku została połączona z Biblioteką Powiatową i odtąd funkcjonowała jako Powiatowa i Miejska Biblioteka w Pyrzycach. Biblioteka początkowo mieściła się w skromnym lokalu przy ulicy Księcia Bogusława X. 17 maja 1969 roku umiejscowiono Bibliotekę w odbudowanej, pochodzącej z II połowy XIII wieku Kaplicy św. Ducha przy ulicy Zabytkowej 34.

Od 1975 roku funkcjonowała pod nazwą Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna, w latach 1980 -1990 pełniła funkcję oddziału biblioteki wojewódzkiej, a od 1991 r. nosiła nazwę: Miejska Biblioteka Publiczna z siecią filii i punktów bibliotecznych w gminie Pyrzyce. 1 stycznia 2004 r. Biblioteka zaczęła funkcjonować pod nazwą Pyrzycka Biblioteka Publiczna i zaczęła pełnić zadania biblioteki powiatowej.

W związku z zawartym Porozumieniem pomiędzy Powiatem Pyrzyckim a Gminą Pyrzyce w sprawie Powierzenia Gminie Pyrzyce prowadzenia zadań z zakresu Powiatowej Biblioteki Publicznej przez Pyrzycką Bibliotekę Publiczną w Pyrzycach na 2025 rok została przyznana dotacja dla Pyrzyckiej Biblioteki Publicznej w wysokości 42 482,00 zł (słownie: czterdzieści dwa tysiące czterysta osiemdziesiąt dwa złotych). W ramach zadań Pyrzycka Biblioteka Publiczna zorganizowała następujące wydarzenia m.in.: ferie zimowe, wakacje z Biblioteką, noc w Bibliotece, spotkanie z okazji Światowego Dnia Poezji, warsztaty „Mała książka w drodze”; udział w akcji „Żonkile” upamiętniającej wybuch powstania w Getcie Warszawskim; spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki; w ramach Tygodnia Bibliotek odbyły

się lekcje tematyczne dla dzieci i młodzieży; spotkanie autorskie z Panią Lucyną Brzezińską-Eluszkiewicz; organizacja Konkursu Historycznego Wiedzy o Pyrzycach; spotkanie autorskie z Natalią Raginia, autorką powieści psychologicznej „Ocalenie”; spotkanie autorskie z Sylwią Trojanowską, autorką powieści „Kobieta o Białych Oczach”. W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Przestrzeń Czytania odbyło się kolejne spotkanie pn. BOOKszpan, które stanowi wyjątkowe miejsce w bibliotece z myślą o dzieciach i młodzieży. W ramach programu „Patriotyzm Jutra” zorganizowano warsztaty, gdzie młodzież tworzyła własny scenariusz do Escape Room, który nosi tytuł „Ukryte Skarby w Pyrzycach”. W bibliotece odbyło się Pasowanie na Czytelnika; odbył się Dzień Seniora, w którym udział wzięło ok. 300 osób.

Biblioteka zorganizowała 14 lekcji tematycznych w Dziale Tradycji - Muzeum Ziemi Pyrzyckiej, w których udział wzięło 239 osób. Dział Tradycji w 2025 roku odwiedziło 733 osoby.

Pozostałe biblioteki funkcjonujące na terenie powiatu:

- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Bielicach;
- Biblioteka Publiczna w Kozielicach oraz filia w Tetyniu;
- Biblioteka – Gminne Centrum Kultury w Przelewicach;
- Gminna Biblioteka Publiczna Warnice z filią w Obrytej.

Organizacje pozarządowe – zadania publiczne

Zarząd Powiatu Pyrzyckiego w 2025 roku wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społeczności lokalnej, stowarzyszeń i innych instytucji względem podtrzymywania tradycji, kultury i dziedzictwa kulturowego, ogłosił Konkurs ofert na realizację zadań publicznych m.in. z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na następujące działania tj. organizację imprez o zasięgu lokalnym i regionalnym oraz wspieranie przedsięwzięć popularyzujących kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Na realizację zadań z tego zakresu Zarząd Powiatu Pyrzyckiego przeznaczył 32 000,00 zł. Zainteresowanie konkursem było duże, oferty do konkursu na realizację zadań publicznych w pięciu obszarach działań złożyło 40 stowarzyszeń. Na

realizację zadań z Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, 13 stowarzyszeń złożyło swoje oferty, uzyskując pozytywną ocenę, tj.

Stowarzyszenie Kierunek Pyrzyce; Pyrzyckie Stowarzyszenie Oświatowe; Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Pyrzycach; Koło Gospodyń Wiejskich „Stróżewianki”; Stowarzyszenie Otwarte Okno; Stowarzyszenie Młodych Storczyków; Stowarzyszenie Moje Pyrzyce; Stowarzyszenie „Prisssani”; Stowarzyszenie Pomocy Parafii NMP Bolesnej w Pyrzycach w Sprawach Społecznych „RYCERZ”; Koło Gospodyń Wiejskich w Turzu; Stowarzyszenie Ludzi Kreatywnych Jutrzenka; Pyrzyczanka oraz Koło Gospodyń Wiejskich „Na koturnie” w Łozicach.

W roku 2025 Stowarzyszenia podjęły poniżej wymienione przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym w ramach środków pozyskanych z dotacji na realizację zadań publicznych, m.in.:

warsztaty rękodzielnicze dla dzieci i dorosłych, odbył się plener malarski, rajd turystyczny po mieście z grą nocną, jarmark bożonarodzeniowy, wydarzenia o charakterze artystyczno-kulturalnym, poruszające wątki patriotyczne, dożynki, piknik integracyjny nad jeziorem przy ognisku i muzyce, kino „Pod Chmurką”, koncerty i działania kultury ludowej, warsztaty taneczne oraz warsztaty śpiewu i muzyki folklorystycznej.

Realizowane przedsięwzięcia angażowały mieszkańców różnych grup wiekowych, sprzyjając integracji społecznej oraz wzmacnianiu poczucia tożsamości lokalnej. Aktywny udział dzieci, młodzieży i seniorów przyczynił się do żywego przekazu dziedzictwa niematerialnego oraz jego zachowania dla przyszłych pokoleń.

Zrealizowane wydarzenia miały istotny wpływ na promocję Powiatu Pyrzyckiego jako obszaru o bogatym i różnorodnym dziedzictwie kulturowym oraz potwierdziły znaczenie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych w obszarze kultury.

Niematerialne dziedzictwo kulturowe zapewnia poczucie tożsamości i przynależności do danej społeczności, w której żyjemy. Świat się zmienia, modernizacja i mechanizacja są częścią tego procesu i w wielu przypadkach mogą nawet wspomagać i promować kreatywność człowieka, ponieważ to on odgrywa kluczową rolę w tworzeniu i przekazywaniu tego dziedzictwa następnym pokoleniom. Przykładem może być zorganizowany w 2025 roku V Międzynarodowy Festiwal Kultury Ludowej „W Swojskim Klimacie”, który odbył się w

dniach 4–6 lipca, w miejscowościach Czarnowo i Tetyń. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Gminny Ośrodek Kultury we współpracy z lokalnymi sołectwami oraz kołami gospodyń wiejskich, które przygotowały dla mieszkańców i gości bogatą ofertę pysznego swojskiego jedzenia i niepowtarzalnej atmosfery.

Pierwszy dzień festiwalu rozpoczął się w miejscowości Czarnowo, na świetlicy wiejskiej. Tu odbyły się warsztaty taneczno-wokalne prowadzone przez Zespół Pieśni i Tańca „Krebane” z Brus. Po części oficjalnej, zespół zaprezentował krótki układ choreograficzny, który uczestnicy próbowali opanować. To wydarzenie sprzyjało integracji i wymianie doświadczeń pomiędzy zespołami z różnych krajów. Po warsztatach miała miejsce wspólna integracja zespołów z Serbii, Słowacji oraz Polski. Wspólne śpiewy, tańce i rozmowy przyczyniły się do pogłębienia międzynarodowej współpracy i przyjaźni.

W drugi dzień festiwalu, w Tetyniu na placu festiwalowym zgromadziły się zespoły z Ukrainy, Serbii, Słowacji i Polski, w tym gospodarze wydarzenia – Zespół Ludowy „Poranek” z Tetynia, które przedstawiły piękno kultury ludowej. Dla najmłodszych uczestników przygotowano strefę animacji przez „Zabawowo”, stoisko z zabawkami oraz splash of colours prowadzony przez Dyrektora GOK Kozielice.

Podczas festiwalu odbył się koncert rumuńskiej gwiazdy, MARIO BISCHINA, który przyciągnął dużą publiczność. ZPiT KREBANE i Folklore Ensemble „Ondalik” ze Słowacji podczas Mszy św. wykonały pieśni religijne, zachwycając zgromadzonych wiernych. Nie zabrakło kolorowego, muzycznego korowodu. Gospodarze festiwalu, Zespół Ludowy „Poranek” z Tetynia oraz Zespół Śpiewaczy „Jarzębina” z Kozielic, zaprezentowali tradycyjne utwory. Ponadto w wydarzeniu udział wzięły następujące zespoły: ZPiT Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego ze Szczecina, Zespół „Bonjevacsko Kolo” z Chorwacji, Ludowy Zespół Taneczny „Ondalik”, Dance Theater and Parents „Escada” oraz Zespół Pieśni i Tańca „Krebane”. Każdy z nich zaprezentował swoje wyjątkowe umiejętności, wnosząc różnorodność i bogactwo kultur.

V MFKL „W Swojskim Klimacie” był niezwykle udanym przedsięwzięciem, które nie tylko promowało tradycje ludowe i kulturę różnych narodów, ale także integrowało społeczności lokalne i międzynarodowe, tworząc niezapomnianą atmosferę wspólnoty i radości.

POZOSTAŁE WYDARZENIA:

Narodowe Czytanie

6 września 2025 r. w Szpitalu Powiatowym w Pyrzycach w ramach ogólnopolskiej akcji odbyło się Narodowe Czytanie, pod patronatem Pary Prezydenckiej. Ubiegłoroczna edycja poświęcona była twórczości Jana Kochanowskiego.

Wiersze poety prezentowała młodzież z placówek oświatowych Powiatu Pyrzyckiego, a w wydarzeniu uczestniczyli także pacjenci Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, pensjonariusze Domu Pomocy Społecznej oraz przedstawiciele samorządu i lokalnych instytucji. Recytacje nadały spotkaniu kameralny charakter. Stronę techniczną oprawy artystycznej zapewnił Pyrzycki Dom Kultury, natomiast poczęstunek został przygotowany przez pracowników Szpitala Powiatowego w Pyrzycach.

Spotkanie to było bardzo dobrym przykładem współpracy wielu instytucji: Starostwa Powiatowego w Pyrzycach, Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pyrzycach, Zespołu Szkół nr 1 im. Noblistów Polskich w Pyrzycach, Fundacji Realizujemy Marzenia, Domu Pomocy Społecznej w Pyrzycach, Szpitala Powiatowego w Pyrzycach oraz Pyrzyckiego Domu Kultury.

35-lecie SOSW

18 września 2025 r. odbyło się 35-lecie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, który od lat jest miejscem pełnym serca, pasji i nieustannej troski o rozwój młodych ludzi. Jubileusz okazał się nie tylko czasem wspomnień, ale przede wszystkim chwilą do podziękowań wszystkim, którzy przez te lata tworzyli historię placówki. Ze szczególnym wzruszeniem wspominano Pana Mariana Matysiaka – założyciela szkoły, wspaniałego pedagoga, człowieka wielkiego serca i niezwykłej charyzmy. Dzisiaj Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy to miejsce, w którym każde dziecko może czuć się bezpieczne, ważne i akceptowane.

Patriotyzm, słowem i nutą malowany

W wyjątkowej, pełnej refleksji i wzruszeń atmosferze w dniu 21 października w internacie Zespołu Szkół Nr 2 CKU w Pyrzycach odbyło się spotkanie z cyklu „Patriotyzm słowem i nutą malowany”, którego bohaterką była poetka Krystyna Aleksandra Nawój.

Wydarzenie poświęcone było pięknu ojczystego słowa, wartościom narodowym oraz miłości do Polski wyrażonej poprzez poezję i muzykę.

Podczas spotkania poetka zaprezentowała swoje utwory, w których nie brakowało emocji, wspomnień oraz głębokiej zadumy nad historią i współczesnością naszego kraju. Poezja przeplatała się z muzyką, tworząc nastrojowy klimat pełen wzruszeń i refleksji.

Oprawę muzyczną spotkania przygotowały uczennice z Zespołu Szkół Nr 1 w Pyrzycach oraz zespół „Babeczki z Rodzynkami” pod kierunkiem trenera wokalnego Bartka Michalczyka. Ich występy wspaniale dopełniły poetyckie słowo, nadając całości wyjątkowego artystycznego charakteru.

W wydarzeniu uczestniczyli Starosta Pyrzycki Ewa Gąsiorowska-Nawój, Piotr Kaliszewicz z-ca dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania kryzysowego ZUW w Szczecinie, Zygmunt Siarkiewicz dyrektor Ogrodu Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji ekologicznej, uczniowie klas mundurowych, uczniowie technikum, przedstawiciele organizacji pozarządowych, dyrektorzy jednostek oświatowych oraz instytucji kultury, którzy wspólnie podkreślili swoją obecnością zbliżającą się rocznicę odzyskania niepodległości. Podczas wystąpienia Starosta Pyrzycki Ewa Gąsiorowska-Nawój podkreśliła wagę spotkania, zwracając uwagę na znaczenie takich wydarzeń w kształtowaniu postaw patriotycznych, wrażliwości na piękno polskiego słowa i muzyki oraz budowaniu wspólnoty opartej na tradycji i kulturze narodowej.

Po części artystycznej uczestnicy zostali zaproszeni na poczęstunek przygotowany przez uczniów technikum ZS Nr 2 CKU w Pyrzycach, który stanowił miłe zwieńczenie pełnego emocji i wzruszeń wydarzenia.

Forum Młodych – głos młodego pokolenia w centrum uwagi

19 listopada w Starostwie Powiatowym w Pyrzycach odbyło się Forum Młodych, w którym udział wzięli uczniowie Zespołu Szkół nr 1 oraz Zespołu Szkół nr 2 CKU. Spotkanie zgromadziło młodych mieszkańców powiatu, którzy podzielili się swoimi spostrzeżeniami, potrzebami i pomysłami dotyczącymi życia społecznego, kultury, historii oraz rozwoju lokalnego.

Podczas forum młodzi mieszkańcy pracowali w grupach nad kilkoma zagadnieniami. Najpierw przyjrzeni się tematowi historii Ziemi Pyrzyckiej, próbując wspólnie ustalić, co już wiedzą o swoim regionie, czego chcieliby się dowiedzieć więcej oraz jakie emocje i

skojarzenia budzi w nich lokalne dziedzictwo. W tej części pojawiło się wiele nowych, zaskakujących wątków i pytań, a młodzież zwracała uwagę zarówno na fascynujące elementy przeszłości, jak i te, które wydają się im mniej atrakcyjne.

Następnie uczestnicy stworzyli „Mapę Życia Młodych”, czyli przekrojową diagnozę potrzeb i codziennych wyzwań młodzieży w powiecie. W grupowych dyskusjach wskazywali, co im przeszkadza, czego najbardziej im brakuje, ale też co w ich otoczeniu działa dobrze i warto to wzmacniać. Była to jedna z najbardziej angażujących części spotkania. Uczniowie otwarcie mówili o problemach, ale też proponowali realne rozwiązania i konkretne pomysły na zmiany.

- Wydarzenia patriotyczne: 68. Rocznicą wybuchu II Wojny Światowej, uroczysta Sesja z okazji Narodowego Święta Niepodległości.

Upowszechnianie kultury

W roku ubiegłym Powiat Pyrzycki realizował w ramach przedsięwzięcia Ministra Edukacji projekt pod nazwą „Wyjście z klasą”. W przedsięwzięciu „Wyjście z klasą” z terenu Powiatu Pyrzyckiego udział wzięło 11 szkół, które realizowały zadanie polegające na organizacji jednodniowych wyjść uczniów do instytucji kultury i ich oddziałów.

Realizacja projektu „**Wyjście z klasą**” przyczyniła się do uatrakcyjnienia procesu edukacyjnego dzieci i młodzieży poprzez umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w kulturze, poznawania miejsc pamięci i dziedzictwa narodowego oraz osiągnięć nauki, a także rozwijania kompetencji społecznych, kulturowych i twórczych. Przedsięwzięcie wsparło realizację podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz poszerzyło ofertę edukacyjną placówek oświatowych, umożliwiając uczniom zdobywanie wiedzy w sposób atrakcyjny i praktyczny. Dodatkowo uczniowie ze szkół z terenu Powiatu Pyrzyckiego mogli rozwijać ciekawość świata i wrażliwość kulturową. Łącznie w przedsięwzięciu udział wzięło 1357 uczestników.

Uczniowie wraz z opiekunami wzięli udział w wyjazdach edukacyjnych, podczas których odwiedzili wiele interesujących i wartościowych poznawczo miejsc w różnych regionach kraju, m.in. Podziemne trasy Szczecina, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Filharmonię im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie, Muzeum Techniki i Komunikacji w Szczecinie, Dom Chlebowy w Marianowie, Muzeum Rogalowe w Poznaniu, Ogród Dendrologiczny i Pałac w Przelewicach, Morskie Centrum Nauki w Szczecinie, Filharmonię

Gorzowską. Wyjazdy te pozwoliły połączyć naukę z praktycznym poznawaniem historii, kultury i przyrody Polski oraz zapewniły szerszy dostęp do kultury, niezależnie od miejsca zamieszkania uczestników.

OCHRONA ZABYTEKÓW I OPIEKA NAD ZABYTEKAMI

Zarząd Powiatu Pyrzyckiego ściśle współpracuje z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie. Współpraca ta polega głównie na bieżącym informowaniu Zachodniopomorskiego Konserwatora Zabytków o udzielonych dotacjach celowych na prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zabytkach. Zachodniopomorski Konserwator Zabytków przysyła pisemne informacje o udzielonych przez siebie dotacjach celowych na prace konserwatorskie lub o planowanych kontrolach zabytków położonych w naszym powiecie. Przesłane dane służą również do bieżącego analizowania wsparcia ze środków publicznych udzielanego na prace w obiektach zabytkowych naszego województwa. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego działając na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w 2025 roku przyznał dotacje: Parafii Rzymskokatolickiej pw. Chrystusa Króla w Jesionowie w wysokości 60 000 zł na prace konserwatorskie – dezynsekcja empory muzycznej oraz elementów drewnianych dekoracyjnych i konstrukcyjnych dachu kościoła parafialnego pw. Chrystusa Króla w Jesionowie; Parafii Rzymskokatolickiej pw. Nawiedzenia NMP w Mielęcinie w wysokości 40 000 zł na opracowanie dokumentacji projektowej remontu i konserwacji XVIII-wiecznego kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia NMP w Mielęcinie; Parafii Rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Królowej Polski w Przelewicach w wysokości 80 000 zł na remont elewacji parafialnego kościoła w Przelewicach.

W roku ubiegłym w związku z podjętą przez Radę Powiatu Pyrzyckiego uchwałą nr XXXIX/217/10 z dnia 16 czerwca 2010 r. w sprawie udzielenia dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze Powiatu Pyrzyckiego nie zostały udzielone dotacje celowe na realizację zadań konserwatorskich, ponieważ nie wpłynęły wnioski o udzielenie dotacji.

Pierwszy Społeczny Opiekun Zabytków

Na wniosek Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ustanowiono pierwszego w naszym powiecie społecznego opiekuna zabytków.

W środę 23 kwietnia br. podczas XI Sesji Rady Powiatu Pyrzyckiego, Starosta Pyrzycki Ewa Gąsiorowska-Nawój wraz z Przewodniczącym Rady Powiatu Wiktorem Tołoczko wręczyli legitymację pierwszemu społecznemu opiekunowi zabytków z terenu Powiatu Pyrzyckiego, Panu Waldemarowi Pokorskiemu.

Legitymację oraz Akt ustanowienia społecznego opiekuna zabytków wręczono w obecności radnych Rady Powiatu Pyrzyckiego, którzy złożyli serdeczne gratulacje i życzenia dalszych sukcesów, nieustającej energii oraz wielu inspirujących inicjatyw w służbie ochrony zabytków. Pan Waldemar Pokorski dołączył tym samym do grona osób, które swoją postawą i pracą przyczyniają się do zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Jego zaangażowanie, pasja oraz bezinteresowna troska o zabytki są godne najwyższego szacunku.

Zadaniem społecznych opiekunów zabytków jest podejmowanie działań związanych z zachowaniem wartości zabytków i utrzymaniem ich w jak najlepszym stanie oraz upowszechnianie wiedzy o zabytkach. W tym celu społeczny opiekun współdziała z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz starostą. Społeczny opiekun zabytków jest uprawniony do pouczania osób naruszających przepisy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Badania na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Pyrzycach w 2025 r.

W czerwcu 2022 roku Instytut rozpoczął realizację projektu „Chrzest Pomorza w dziejach Polski i Europy: jubileusz 900-lecia”. Jednym z jego elementów jest wykonanie badań archeologicznych w miejscach związanych z pobytem chrystianizatora Pomorza, biskupa bamberskiego Ottona.

Badania w okresie 9 lipca-22 sierpnia 2025 r. przeprowadził Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Szczecinie, a oprócz kierownika prac dr hab. Andrzej Janowski, prof. IAE PAN, w dwóch turnusach wzięło w nich łącznie udział 34 studentów archeologii z Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Gdańskiego, oraz kilku wolontariuszy.

W 2025 r. kontynuowano prace w wykopach III, IV i V założonych w roku 2024 i usytuowanych na tzw. podgrodziu, gdzie wcześniejsze prace badania georadarowe ujawniły

istnienie czworobocznego budynku. Eksplorowane nawarstwienia pochodziły z XI-XII w., a szczególną uwagę zwraca zespół jam gospodarczych o średnicy 1-1,5 m i głębokości do 2 m. W jednej z jam z XI w. natrafiono na dnie na unikatowy w skali Europy pochówek psa.

Eksplorowane w 2025 r. nawarstwienia zawierały liczne materiały zabytkowe – podjęto z nich blisko 14 000 fragmentów ceramiki, ponad 13 500 kości zwierzęcych, 213 zabytków wydzielonych z metali, poroża, kości, gliny i surowców kamiennych oraz ponad 300 ułamków polepy (przepalanej gliny). Do analiz pobrano kilkaset próbek ziemi, węgli drzewnych i łusek rybich. Wśród zabytków wydzielonych na szczególną uwagę zasługują: 4 monety srebrne, igielnik z poroża (*1 z 20 znanych w Polsce*), pojemnik na sól (*1 z 10 znanych w Polsce!*), 5 grzebieni z poroża, 4 oprawki z poroża, 23 przęśliki do wrzeciona, 17 oselek, fragmenty 9 żaren do mielenia zboża.

Wyniki prac w latach 2022-2025 pozwalają wnosić, że:

- początki zasiedlenia Pyrzyc sięgają 2. poł. IX w., co umożliwia podbudowanie hipotezy o jakimś plemieniu „pyrzyczan” z przekazu Geografa Bawarskiego;
- w IX-X w. w centrum późniejszego podgrodzia znajdowało się gliniaste wyniesienie o średnicy około 20 m, wypiętrzone około 2-2,5 m ponad okolicę;
- w 2. poł. X lub na pocz. XI w. wzniesienie to otoczono wałem obronnym i wykorzystywano jako „spichlerz” wkopując w nie kilkanaście jam zasobowych o średnicy 1-1,5 m i głębokości do 2 m;
- w 2. poł. XI w. na szczycie wzniesienia postawiono budynek w konstrukcji szachulcowej i wymiarach około 20×10 m. Znaczne rozmiary i nasycenia źródłami ruchomymi, w tym o elitarnym charakterze, pozwalają widzieć w nim budowlę o specjalnym przeznaczeniu, być może halę wiecowo-kultową. Budynek ten istniał jeszcze w momencie misji Ottona z Bambergu w 1124 r.;
- w 2. poł. XII lub na pocz. XIII w. na terenie grodu dokonano znacznych prac niwelacyjnych zmieniając całkowicie organizację przestrzeni, m.in. zlikwidowano wał obronny podgrodzia;
- zagadką pozostaje chronologia i organizacja północnego członu grodu, zajętego przez cmentarz z 2. poł. XIX – 1. poł. XX w. Jej rozwiązanie będzie celem prac planowanych w kolejnych latach.

Wyniki prac na grodzisku w Pyrzycach, ze szczególnym podkreśleniem udziału w nich Starostwa Powiatowego w Pyrzycach prezentowane były w 2025 r. podczas kilku wydarzeń, m.in.:

- 9.05.2025 r. – Gniezno, konferencja „Między Gnieznem a... Gnieznem: misja św. Ottona z Bambergu na Pomorzu w latach 1124-1125”; tytuł wystąpienia „Gród pyrzycki w czasach misji Ottona z Bambergu”;
- 10.10.2025 r. – Pyrzyce, konferencja popularnonaukowa w PDK– tytuł wystąpienia „Castrum Pirissam – co już wiemy”;
- 19-21.11.2025 r. – Puck, XXV Sesja Pomorzoznawcza - tytuł wystąpienia „Castrum Pirissam. Wyniki badań w latach 2024-2025”;
- 26.11.2025 r. – Pyrzyce, konferencja popularnonaukowa w PDK - tytuł wystąpienia „Skarby pyrzyckiego grodziska”;
- 03.12.2025 r. – wykład na Uniwersytecie Łódzkim – „Castrum Pirissam. W poszukiwaniu śladów Ottona z Bambergu i nie tylko”
- 20-21.01.2026 r. – Szczecin, XII Archeologiczna Sesja Sprawozdawcza - tytuł wystąpienia „Grodzisko wczesnośredniowieczne w Pyrzycach – wyniki badań w 2025 r.”

Działania z zakresu kultury realizowane na terenie Powiatu Pyrzyckiego w 2025 roku potwierdziły istotną rolę kultury, jako czynnika integrującego społeczność lokalną oraz wzmacniającego tożsamość regionalną. Przedsięwzięcia podejmowane przez organizacje pozarządowe, instytucje kultury oraz partnerów samorządowych koncentrowały się zarówno na ochronie i promocji dziedzictwa niematerialnego, jak i na rozwijaniu aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym powiatu. Zrealizowane wydarzenia i inicjatywy umożliwiły zachowanie oraz międzypokoleniowy przekaz lokalnych tradycji, zwyczajów i form twórczości ludowej, a jednocześnie sprzyjały otwartości na nowe formy edukacji kulturalnej i animacji społecznej. Szczególną wartością podejmowanych działań było ich szerokie oddziaływanie społeczne, obejmujące różne grupy wiekowe i środowiskowe.

Całokształt działań kulturalnych przyczynił się do umocnienia wizerunku Powiatu Pyrzyckiego, jako obszaru o bogatym dorobku kulturowym oraz wysokiej aktywności społecznej w obszarze kultury. Realizacja zadań publicznych w tym zakresie potwierdziła zasadność dalszego wspierania inicjatyw kulturalnych, jako ważnego elementu rozwoju społecznego.